

Miloslav Studnička – 70 let

Byl jsem požádán napsat o zahradnickém odborníkovi, botanikovi RNDr. Miloslavu Studničkově, CSc., a přitom vlastně do botanicko-zahradní komunity většinu života hledím „přes plot“ – budiž proto můj text brán spíše jako střípky ze života oslavence.

Málokdo z návštěvníků pověstné Botanické zahrady Liberec, sídlící v Purkyňově ulici 1, asi ví, že se její ředitel narodil v teplém Poohří v Libochovicích, rodišti jednoho z největších přírodovědců a zároveň zakladatele Živy Jana Evangelisty Purkyně. Botanice se učil na pooharských „bílých stráních“ plných teplomilné vegetace, kde vypracoval i diplomovou práci, a do podhorského klimatu bývalého henleinovského Reichenbergu ho zavál po studiích osud. Ačkoli léta působil v Severočeském muzeu v Liberci, s místní botanickou zahradou od počátku spolupracoval a jiná cesta než do ní, ve chvíli, kdy nastal správný čas, snad ani nebyla. Ten čas přišel po sametové revoluci, kdy se stal Míla ředitelem této zahrady, a bohudík jím je doposud – protože se na ní podepsal nesmazatelným rukopisem. Úžasný „buněčný“ systém 9 nových skleníků s perfektně vymyšlenými expozicemi závidí liberecké botanické zahradě minimálně střední Evropa. A to je jen třešnička na dortu. Mílovy zásluhy o celou zahradu byly zdůrazněny již na více místech a je nutno ji dnes zcela bez nadsázky považovat za jeho „dítě“ (např. Živa 2016, 1: XII). Podílel se na architektonickém návrhu skleníkového komplexu, jehož expozice v podstatě vymyslel a často svými rukama i osázel, neboť má opravdu „zelené ruce“. Tento pomník korunoval publikací Průvodce Botanickou zahradou Liberec a nahlédnutí do botanických sbírek Landschloss Pirna-Zuschendorf (2017; blíže také v Živě 2018, 3: LXXXII), která je doslova literárně i fotograficky (na téměř 200 stranách) dílem jednoho muže.

Několik tváří oslavence

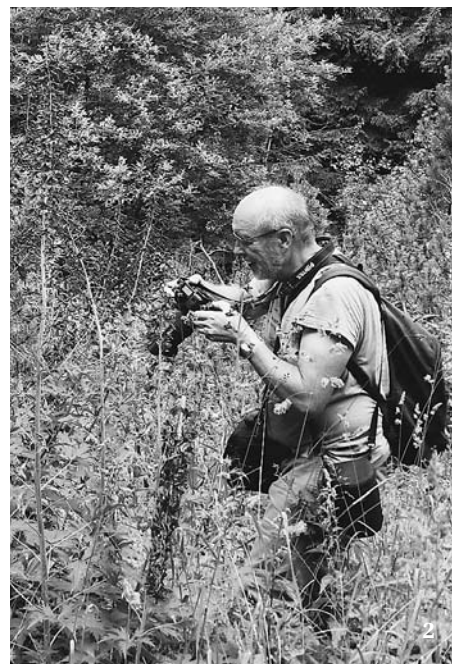
● Míla – specialista na masožravé rostliny: jeho celoživotní vášeň, sbírat a pěstovat je; v liberecké botanické zahradě mi bylo dopřáno se podívat do zázemí, a věru, kdybych byl masožravkou, musel bych uznat, že takové péče se mi hned tak nedostane. Je znát, že možná každý druhý druh (možná i první) viděl Míla v jeho přirozeném prostředí a ví, jak každému z nich vystlat jeho „bydliště“. Vzpomínám si, jak Míla ještě v muzeu pěstoval choulolistivé druhy rodu *Heliamphora* na stinném dvorku a vymyslel jim pod kořeny proudící studenou vodu, bez níž se nedokážou obejít. Není divu, že jeho kandidátská dizertační práce dostala podobu monografie ohroženého karnivorního endemitu tučnice české (*Pinguicula bohemica*), obhájil ji v revolučním r. 1989. A předtím ještě napsal skvělou knihu o masožravých rostlinách a jejich pěstování (Academia, Praha 1984).

● Míla – kapradinomilec: Nakladatelství Academia vydává již léta přírodovědecké

atlasy, ale Studničkovy Kapradiny – Atlas domácích a exotických druhů (2009) považují v rámci této řady za výstavní. Je zřejmé, že autor poznal kapradiny všech pěti světadílů v jejich přirozeném prostředí, a většinu z nich i pěstoval nebo se alespoň pokusil pěstovat. To není atlas na objednávku, aby uspokojil čtenáře, kapradinového filatelistu; to je atlas prožitých příběhů!

● Míla popularizátor a ochranář: tento odstavec by se měl zvýraznit, protože máme u nás jen málo přírodovědců, kteří se této části svého zaměření věnují tak intenzivně jako právě M. Studnička. Na stránkách Živy je to ale nošením dříví do lesa; v redakční radě působí od r. 2003 a webové stránky Živy nás okamžitě přesvědčí o šíři jeho příspěvků, první z nich vyšel již r. 1973.

● Míla otec čeledi: toto by mne, kdybych shodou okolností nepřednášel léta botaniku pro studenty vysokých škol, asi ani nenapadlo. Jde samozřejmě o masožravou čeleď – v 80. letech začal Míla spolupracovat s morfoložkou rostlin Zdeňkou Slavíkovou a taxonomem Jindřichem Chrtkem starším na oddělení iberského druhu rosnolistu lusitánského (*Drosophyllum lusitanicum*), odedávna řazeného k rosnatkám čeledi rosnatkovitých (*Droseraceae*), do samostatné čeledi rosnolistovitých (*Drosophyllaceae*; viz Živa 2012, 4: 181–182). Morfologické důkazy byly sneseny, ale bylo možné očekávat, že revoluce molekulární fylogenetické systematiky konce 20. století učiní s touto „novinkou“ krátký proces. Avšak nikoli! Krtičníkovité jsou dnes rozděleny asi do 6 čeledí, slézovité naopak asi 6 čeledí pohltily, ale monotypická čeleď rosnolistovitých se i v nejnovějším systému mezinárodní skupiny systematických botaniků Angiosperm Phylogeny Group pevně zachovala. Jde o jednu ze dvou čeledí, ze v současnosti uznávaných

asi 450, kterou popsali čeští autoři; a sluší se dodat, že i ta druhá je karnivorní – čeleď byblidovitých (*Byblidaceae*) popsal na počátku 20. století z Austrálie možná největší český botanik taxonom prof. Karel Domin (o něm v Živě 2012, 4: LXV–LXVI).

● Míla člověk je samorost. A jako u každého samorostu je třeba, abychom objevili jeho podstatu, a dobře víme, že to není dáno každému. Ne každý z nás musí souhlasit s jeho oblíbenou hříčkou, že rostliny mají svá „bydliště“, přece jen jsme zvyklí říkat stanoviště. Ale on si to zdůvodní... Zkusme se na vše podívat od svatopetrské brány: co jsi člověče vytvořil a učinil? Napsal jsem něco knih a bezpočet přírodovědných článků; zafal jsem sekry do světa botanické vědy; vytvořil jsem pohádkovou zahradu, která je obrazem zdejší i vzdálené přírody, která funguje a kde mne lidé ctí a mají rádi; ubránil jsem v dresu ochranářském mnoho přírody proti zvůli jiných. Je to snad málo?

Řečnická otázka nepotřebuje odpovědi. Dlužím už jen osobní názor. Mám Mílu rád, se všemi jeho „samorostlostmi“. Je v nich poctivost, nezdolná touha po poznání, um hlavy i rukou, mnohdy schopnost jít hlavou proti zdi. Toho si cením. Nakonec tedy přání: „Milý Mílo, mnoho zdraví a spokojenosti a hodně úspěšné práce Ti přeji jménem všech kytěk, které jsi za život svými rukama zasadil a ještě zasadiš...“

Se srdečným přáním se připojuje i redakční rada a redakce Živy.

1 Ikonickou tučnici českou (*Pinguicula bohemica*), endemickou na Českolipsku, se podařilo zachránit díky mnohaletému výzkumu Miloslava Studničky, který popsal v obsáhlé monografii. Aby bylo možné rostlinu vrátit do přírody, nestačí ji jen zkoumat, musí s ní člověk opravdu žít. Foto M. Studnička

2 V Krkonoších při fotografování pro výstavu o místní flóře. Fragment z rozsáhlé výstavy byl společně se Živou instalován také v Literárních kavárnách knihkupectví Academia v Praze a Brně. Foto z archivu M. Studničky